

Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean

Dreach Plana Cànain Gàidhlig 2022 – 2027

Tha am plana seo air a dheasachadh fo Earrann 3 de Achd na
Gàidhlig (Alba) 2005

Highlands and Islands Enterprise
Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean

Facal-toisich

Bhiodh e doirbh cus a ràdh mu chudromachd shòisealta na Gàidhlig mar phrìomh phàirt de chultar agus dearbh-aithne na h-Alba. Ann an seagh eaconamach, tha rannsachadh às ùr le Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean agus le feadhainn eile, air dearbhadh gu bheil an cànan na mhaoin chudromach a tha comasach a chleachdadh ann am mòran diofar dhòighean gus luach a chur ri gnothachasan agus buidhnean air feadh na dùthcha.

Thar nan deicheadan bliadhnaichean mu dheireadh, tha Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean air cliù dearbhte a stèidheachadh a thaobh aithne agus taic a chur ri luach cultarach is coimearsalta na Gàidhlig tro raon farsaing de ghnìomhachdan. Tha seo air a bhith a' gabhail a-steach maoin eachadh susbainteach do bhuidhnean a tha air leasachadh agus libhrigeadh phrògraman a stiùireadh a tha ag adhartachadh agus a' comharrachadh a' chànain agus a' brosnachadh a chleachdaidh.

Aig an àm cheudna, tha e fìor chudromach gun gabh sinn ceumannan gus dèanamh cinnteach gu bheil a' Ghàidhlig a' faotainn spèis agus air a cleachdadh taobh a-staigh ar buidhinn fhìn, nar dàimhean le buidhnean com-pàirteachais agus nar dèiligidhean le teachdaichean. Is e sin a tha sinn a' sireadh ri dhèanamh le seo, am plana Gàidhlig as ùire againn, a tha a-rithist a' mìneachadh amasan soilleir agus targaidean tomhasach a chleachdas sinn gus libhrigeadh a leantainn, agus dèanamh cinnteach gun coilean sinn adhartas thar nam bliadhnaichean ri teachd.

Tha am plana seo stèidhichte air trì prìomh phrionnsapalan a tha aig teis-meadhan ar gnìomhan uile mar thaic don Ghàidhlig:

- Tha **co-ionannachd spèis** againn do Ghàidhlig agus Beurla mar chànanan oifigeil na h-Alba.
- Gheibh luchd-obrach agus teachdaichean HIE **tairgse ghnìomhach** de ar seirbheisean Gàidhlig.
- Thèid cothroman do ar luchd-obrach agus ar teachdaichean air Gàidhlig a chleachdadh, a dhèanamh **prìomh-shruthach** san dòigh a tha sinn a' coileanadh ar gnothachais.

Tha gach aon dhiubh sin air am mìneachadh sna duilleagan a tha romhainn, còmhla ri mion-fhiosrachadh mu ciamar agus cuin a nì sinn tomhas air agus mar a chumas sinn suas adhartas.

Tha ar dealas leantainneach a thaobh na Gàidhlig agus airson an fhad-ama agus leanaidh sin ga stiùireadh tro iomairtean ro-innleachdail, a' gabhail a-steach phlanaichean nàiseanta bho Riaghaltas na h-Alba agus Bòrd na Gàidhlig. Tha sinn a' coimhead air adhart ri bhith ag obair le ar buidhnean com-pàirteachais air feadh na Gàidhealtachd agus nas fhaide air falbh gus na gnìomhan a tha mìnichte sa Phlana Ghàidhlig a libhrigeadh.

[Làmh-sgrìobhte]

Cathraiche no Àrd-Oifigear

Clàr-innse

Facal-toisich	
1. Ro-ràdh	4
• Tuairisgeul air Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean (HIE)	
• Gàidhlig taobh a-staigh HIE	
• Gàidhlig ann an Alba	
• Achd na Gàidhlig (Alba) 2005	
• Plana Nàiseanta na Gàidhlig	
• In-sgrùdadh air Comas Gàidhlig	
• Co-chomhairleachadh air an Dreachd Plana Gàidhlig	
2. Prìomh phrionnsapalan	11
• Spèis cho-ionann	
• Tairgse ghnìomhach	
• Prìomh-shruthadh	
3. Dealasan a' Phlana	12
• Amasan àrd-ireil	12
○ Meudachadh cleachdadh na Gàidhlig	
○ Adhartachadh ìomhaigh dheimhinneach don Ghàidhlig	
• Amasan seirbheis chorporra	17
○ Inbhe	
○ Conaltradh leis a' phoball	
○ Fiosrachadh	
○ Luchd-obrach	
○ Corpas na Gàidhlig	
4. Ceanglaichean gun Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta	25
5. Ceanglaichean gu frèaman-obrach ionadail is roinneil	26
6. Foillseachadh	27
• Foillseachadh agus follaiseachadh a' Phlana	
○ Air an taobh a-staigh	
○ Air an taobh a-muigh	
7. Goireasachadh a' Phlana	28
8. Sgrùdadh a' Phlana	29
9. Am Plana Gàidhlig ann an HIE	30
• Uallach iomlan don Phlana	
• Uallach don Phlana bho latha gu latha	
• Buidheann buileachaidh is sgrùdaidh a' Phlana Ghàidhlig	
• Conaltradh le luchd-obrach	
• Buidhnean air astar agus treas phàrtaidhean	
Eàrr-ràdh 1 In-sgrùdadh air Comas Gàidhlig	32
Eàrr-ràdh 2 Co-chomhairleachadh poblach	33

1. RO-RÀDH

TUAIRISGEUL AIR IOMAIRT NA GÀIDHEALTACHD 'S NAN EILEAN (HIE)

Is e Buidheann Poblach Neo-roinneil a th' ann an HIE, maoinichte le agus cunntachail do Phàrlamaid na h-Alba agus Riaghaltas na h-Alba. Chaidh am Buidheann a stèidheachadh le Achd Pàrlamaid ann an 1990 le dleastanas de 'ullachadh, co-cheangal, adhartachadh, cuideachadh agus gabhail cheumannan os làimh airson leasachadh eaconamach is sòisealta na Gàidhealtachd 's nan Eilean'. Tha sinn ag obair mar bhuidheann leasachaidh roinneil ioma-ghnìomhach, a' frithealadh àireamh-sluaigh Gàidhealtachd is Eileanan na h-Alba le prìomh dhleastanas a tha ag amalachadh leasachadh eaconamach is coimhearsnachd. Gus ar n-àrd-amasan a libhrigeadh, tha mu 290 fastaiche àrd-eòlach aig HIE agus buidseat bliadhnaile ann an raon de £55-60 millean.

Gu làithreach, tha sinn air ar structaradh tro sheachd Buidhnean-stiùiridh agus ochd Sgiobaidhean Sgìreil. Tha ar prìomh oifis air Làrach Inbhir Nis agus oifisean eile tarsainn na roinne againn: Steòrnabhagh, Lìonaclait, Goillspidh, Inbhir Theòrsa, Inbhir Nis, Farrais, Ciorcabhal, Lèiriug, Ceann Loch Gilb, An Gearasdan, Uachdar Tìre agus Port Rìgh. Tha oifis againn cuideachd ann an Dùn Èideann agus Glaschu. Tha mòran de na làraichean sin air an co-roinn le com-pàirtichean agus co-obraichean eile san roinn phoblaich aig a bheil no aig nach eil am Plana Gàidhlig fhèin air dòigh.

Tha an luchd-amais do bheil sinn a' solarachadh sheirbheisean agus mar sin air a bheil am Plana Gàidhlig seo cuimsichte gu dìreach, a' gabhail a-steach prìobhaideach air an taobh a-muigh, treas iomairt is iomairt sòisealta, coimhearsnachd agus roinnean poblach nas fharsainge is com-pàirtichean, a thuilleadh air an luchd-amais air an taobh a-staigh de ar luchd-obrach fhìn agus tagraidhean obrach san amharc. Le bhith ag obair leis an luchd-amais sin uile gus tuigse do Ghàidhlig mar sho-mhaoin adhartachadh agus a thaic, a thuilleadh air solarachadh sheirbheisean, fiosrachadh, goireasan agus cothroman taobh a-staigh HIE ann an Gàidhlig, bidh sinn gu ro-ghnìomhach agus gu fosgailte a' goireasachadh, a' comasachadh agus a' toirt buaidh air cleachdadh na Gàidhlig mar sho-mhaoin le ar luchd-amais. Bheir seo seachad brosnachadh eaconamach, sòisealta, cultarach agus cànanach airson cleachdadh Gàidhlig le càch.

Bidh Gàidhlig, mar phàirt iomlan den dearbh-aithne roinneil agus mar fhòcas HIE air leasachadh stèidhichte air àite agus tuigse do luach na Gàidhlig, a' cur gu mòr ri co-chomann a tha misneachail, àrd-amasail, cumhachdaichte agus beòthail a chur air adhart sa Ghàidhealtachd agus sna h-Eileanan.

Sgrùdadh air Daoine Òga agus a' Ghàidhealtachd 's na h-Eileanan aig HIE 2018: Lorg Meudachadh Cothruim, ged a bha pròis agus cleamhnas do an coimhearsnachdan dachaigheil buailteach a bhith àrd am measg ar daoine òga, gun robh seo na b' àirde buileach am measg dhaoine òga le Gàidhlig. Tha roinn na Gàidhealtachd 's nan Eilean a' tabhann calpa daonna àrd-chàileachdail agus suidheachadh gun choimeas airson daoine sgìleil agus cruthachail a thàladh, a' toirt buannachd fharpaiseach don sgìre taobh a-staigh a' cho-theacsa eaconamach chruinneil. Ann an adhartachadh iomadachd ar cruth-tìre chànanach shaidhbhir, tha sinn ag amas air cur ris an lèirsinn de sgìre a tha na h-àite tarraingeach airson fuireach, obair, ionnsachadh agus inbheisteadh.

A thuilleadh air cuideachadh le coimhearsnachdan misneachail is eadar-mheasgte a chumadh, tha Gàidhlig a' cur ri eaconamaidh na Gàidhealtachd 's nan Eilean. Bha rannsachadh roimhe a' sgrùdadh an àite a tha aig Gàidhlig ann an cur ris an eaconamaidh roinneil. Aig an àm seo de chruth-atharrachadh eaconamach, tha e cudromach tuigsinn nas fheàrr mar as urrainn do chànan, cultar agus dualchas cuideachadh le comas eaconamach fhuasgladh agus taic a chur ri iomairtean air àireamh-sluaigh a tharraing agus a ghleidhidh.

Tha HIE a' tuigsinn an riatanais reachdail an lùib leasachadh Plana Gàidhlig. Tha sinn a' creidsinn cuideachd gu bheil gach eagan de ar Plana Gàidhlig a' toirt dhuinn cothrom air mothachadh ath-ùrachadh agus ar Plana Gàidhlig ath-chuimseachadh taobh a-staigh na h-àrainneachd eagrachail a tha a' sìor atharrachadh. Faodaidh fèin-mhisneachd agus fèin-spèis mheudaichte am measg dhaoine fa leth, coimhearsnachdan agus ar daoine òga, faireachdainn na roinne de bheòthalachd is àraidheachd chultarach is chruthachail a mheudachadh; leasachadh sgilean a bhrosnachadh, coileanadh acadaimigeach agus ùr-ghnàthachadh a phiobrachadh; agus cothromachd is co-ionannachd adhartachadh do dhiofar sluaigh is chultaran.

GÀIDHLIG TAOBH A-STAIGH HIE

Tha taic don Ghàidhlig aig cridhe ar dleistanais ann an leasachadh eaconamach is sòisealta don Ghàidhealtachd 's na h-Eileanan. Is e eileamaid chudromach de ar Plana Gàidhlig, togail air mar a tha an cànan ga chleachdadh gu luach eaconamach is sòisealta a chur ri measgachadh farsaing de shuidheachaidhean mar a tha air a thaisbeanadh san aithisg rannsachaidh eachdraidheil air a stiùireadh le HIE, Ar Stòras Gàidhlig.

Tha Ro-innleachd HIE 2019-22 a' togail air gum bi sinn gnìomhach ag adhartachadh chothroman don Ghàidhlig agus do dhualchainntean dùthchasach, far a bheil sin a' cur ri luach eaconamach. Tha an Ro-innleachd againn a' togail air a' mhodh-obrach àrd-amasail do gach pàirt de ar sgìre, gu eaconamaidh dùthchail beòthail a leasachadh 's a chumail suas, stèidhichte air:

- gnothachasan soirbheachail, tarbhach agus fulangach;
- coimhearsnachdan làidir, comasach agus gnothaicheil; agus
- sgìre a tha air a deagh cho-cheangal agus air stèidh mhath gus cothroman a mheudachadh – a' cruthachadh shuidheachaidhean airson fàs.

Mar a chunnaic sinn le buaidh a' ghalair-sgaoilte chruinneil, tha sinn air a bhith a' cur taic ri ar coimhearsnachdan, teachdaichean prìobhaideach is treas roinne, gus am modalan gnothachais is obrachaidhean a mhean-fhàs, a' meudachadh am fulangais agus an seallaidhean ro-innleachdail. Meudachadh air gabhail ri modalan gnothachais adhartach agus brosnachadh is leasachadh tionnsgaineachd shòisealta, a tha a' neartachadh buaidh shòisio-eaconamach. A' leantainn air adhart gus comas a thogail, cuidichidh leasachadh air riaghladh is seasmhachd le inbheisteadh fhaotainn agus ùr-ghnàthachadh a bhrosnachadh.

Tha ar Plana Obrachaidh 2021, Gnìomh airson Obraichean is Coimhearsnachdan, a' togail air cudromachd a tha a' sìor fhàs ann am bunachas, freumhan agus dualchas, a tha a' tighinn le atharrachaidhean ann an giùlan luchd-cleachdaidh agus san fheum air diofarachadh margaid. Taobh a-staigh a' phlana seo, tha sinn a' tuigsinn gur e cothrom agus prìomh stiùiriche a bhios ann, gu h-àraid do thurasachd, gnìomhachasan cruthachail agus biadh is deoch, a tha aithnichte air feadh an t-saoghail. Tha sinn a' tuigsinn gu bheil mòran buannachd ri fhaotainn bho mheudachadh air àite na Gàidhlig.

Tha dìleab chudromach de thaic againn a tha air cuideachadh le buaidh iomadh buidhinn a chruthachadh agus a chumail suas, a bhios a' comasachadh do Ghàidhlig soirbheachadh – bho bhuidhnean com-pàirteachais mar Comunn na Gàidhlig agus An Comunn Gàidhealach gu Oilthigh na Gàidhealtachd agus nan Eilean, Sabhal Mòr Ostaig, Fèisean nan Gàidheal agus gu leòr eile.

Tha sinn a' cuimseachadh gu daingeann air obrachadh le gnothachasan, iomairtean sòisealta agus buidhnean coimhearsnachd as urrainn luach eaconamach is sòisealta a thaisbeanadh tro chleachdadh na Gàidhlig mar sho-mhaoin, agus ag obair le ar com-pàirtichean gus sin a dhèanamh. Tha an tionndadh seo den Phlana Gàidhlig ag amas air an àite a leasachadh agus a neartachadh

barrachd a tha aig dearbh-aithne agus cultar na Gàidhlig ann an cruthachadh choimhearsnachdan beòthail agus fulangach, agus fàs eaconamach seasmhach.

Gu corporra, tha sinn a' cur luach air Gàidhlig agus ag adhartachadh a cleachdadh taobh a-staigh a' bhuidhinn. Le bhith a' solarachadh ar seirbheisean, fiosrachadh, goireasan agus cothroman tro mheadhan na Gàidhlig, tha sinn a' frithealadh ar teachdaichean Gàidhlig nan cànan fhèin, mas e sin as fheàrr leis gach neach fa leth. Tha HIE dealasach a thaobh leantainn le obrachadh com-pàirteachais ionadail, roinneil agus nàiseanta, a mheudaicheas chun na h-ìre as àirde an comas a tha comharraichte.

Tha sinn a' cur taic ri cearcall buadhach far a bheil prìomh neartan ar buidhinn còmhla ri neartan ar com-pàirtichean, a' stiùireadh na tuigse do luach na Gàidhlig mar sho-mhaoin, agus mar sin a' tarraing agus a' brosnachadh luchd-labhairt ùr agus làithreach agus a' neartachadh beòthalachd a' chàinain.

GÀIDHLIG ANN AN ALBA

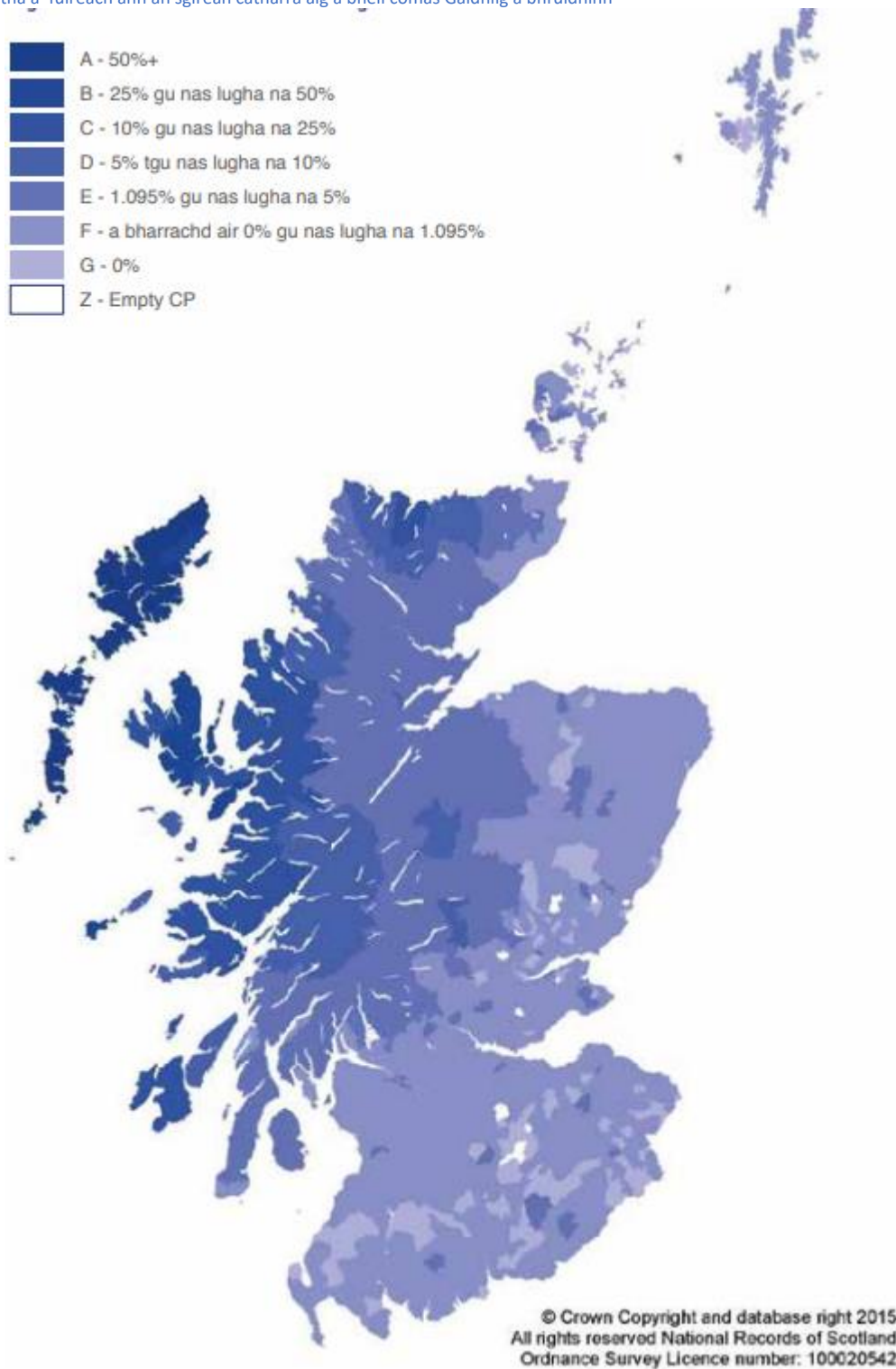
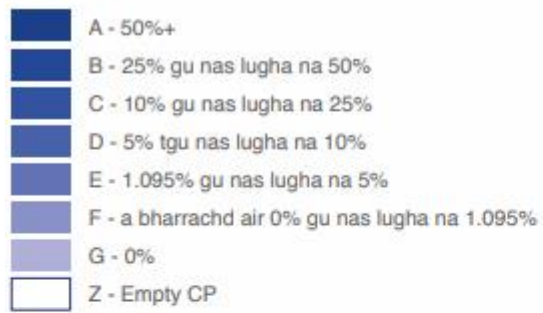
Tha am mapa gu h-ìosal air a chur ri chèile a' cleachdadh dàta bho Chunntas-sluaigh 2011 airson Alba air fad, agus tha sinn ag aithneachadh seo mar fhiosrachadh a thaobh na margaid do sheirbheisean agus toradh a tha gu sònraichte air an amas air luchd-labhairt na Gàidhlig. Den 57,600 neach-labhairt Gàidhlig ann an Alba, tha còrr air leth (53%, 30,300) dhiubh a' fuireach sa Ghàidhealtachd agus na h-Eileanan.

Tha sgìrean mar Innse Gall (tha Gàidhlig aig 52% den àireamh-sluaigh aois 3+) agus an t-Eilean Sgitheanach is Loch Aillse (26%) leis na dùmhlaich as motha de luchd-labhairt na Gàidhlig air feadh Alba, agus a' taisbeanadh nan cothroman as cudromaiche airson seirbheisean HIE a lìbhrigeadh ann an Gàidhlig. Tha pòcaidean ann an Taobh Siar Rois (12%) agus Loch Abar (8%) cuideachd le ìrean cuibheasach àrd de luchd-labhairt na Gàidhlig, agus tha Earra-Ghàidheal 's na h-Eileanan air àireamh de a leithid sin de sgìrean a chumail (5%). Air eileanan mar Tiriodh agus Ìle, tha a' Ghàidhlig air a' cleachdadh fada is farsaing sa choimhearsnachd agus tha iad air dualchainntean is briathrachas ionadail a ghleidheadh. Tha sgìre Linne Mhoireibh A-staigh a' gabhail a-steach àireamhan nach beag de luchd-labhairt na Gàidhlig (mu 5,700, 4% den àireamh-sluaigh aois 3+) taobh a-staigh sgìrean bhailtean le àireamhan cudromach de sgoilearan ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig.

Tha àireamhan mòra de luchd-labhairt na Gàidhlig anns a' chòrr de dh'Alba, gu h-àraid cuimsichte ann an Glaschu (5,900 neach-labhairt Gàidhlig) agus Dùn Èideann (3,200) nach eil a' nochdadh aig an ìre mapaidh seo de Pharaiste Catharra. A thuilleadh air na coimhearsnachdan Gàidhlig sin agus margaidean sa chòrr de dh'Alba, tha sinn a' tuigsinn gu bheil margaidean eadar-nàiseanta ann airson bathar agus seirbheisean Gàidhlig, gu h-àraid an lùib diaspora na h-Alba. Agus bu chòir dhuinn a dhearbhadh nach eil na margaidean airson bathar is seirbheisean Gàidhlig air an cuingealachadh dhaibhsan le sgìlean Gàidhlig. Tha HIE ag aithneachadh a' chultair shaidhbeir Ghàidhlig agus an comas airson leasachadh a tha ri fhaotainn tarsainn na mòr-chuid den roinn, ach cuideachd gum bu chòir ar Plana Gàidhlig beagan sùbailteachd chruinn-eòlasach a cheadachadh.

Tha sinn a' tuigsinn gu bheil an dàta seo a-nis caran sean, ach is e an aon dealbh oifigeil as co-aimsireile de Alba air fad a tha ri fhaotainn aig an àm seo. Tha rannsachadh nas ùire air aithris tro 'The Gaelic Crisis in the Vernacular Community' cuideachd a' cleachdadh Cunntas-sluaigh 2011 agus an uair sin obair nas ùire air coimhearsnachdan ann an Innse Gall, Ceann a Tuath an Eilein Sgitheanaich agus Tiriodh. <https://www.uhi.ac.uk/en/research-enterprise/res-themes/humanities-and-arts/language-sciences-institute/publications/the-gaelic-crisis-in-the-vernacular-community/>

% daoine a tha a' fuireach ann an sgìrean catharra aig a bheil comas Gàidhlig a bhruidhinn

© Crown Copyright and database right 2015
All rights reserved National Records of Scotland
Ordnance Survey Licence number: 100020542

Bannan Paraiste Catharra (CP)

Gu h-eachdraidheil, bha Gàidhlig air a labhairt mar chiad chànan air feadh sgìre HIE, ach a-mhàin ann an Arcaibh agus Sealtainn, agus tha Gàidhlig a' leantainn aig teis-meadhan dearbh-aithne na roinne chun an latha an-diugh. Tha cunntas-sluaigh 2011 a' taisbeanadh gun robh iadsan le sgilean Gàidhlig sam bith (a b' urrainn Gàidhlig a thuigsinn, a labhairt, a leughadh no a sgrìobhadh) a' dèanamh suas mu 9% den àireamh-sluaigh aois 3 agus barrachd sa Ghàidhealtachd 's na h-Eileanan, ann an coimeas ri dìreach 1% air feadh a' chòrr de dh'Alba.

Tha an fhìor àireamh dhiubhsan le sgilean Gàidhlig na sgeulachd de sheasmhachd agus fàs a tha fada nas deimhinneach. Bha 16,489 (16,049 ann an 2001) neach le sgilean gnìomhach Gàidhlig air aithris sna h-Eileanan Siar, 16,596 (13,585 ann an 2001) sa Ghàidhealtachd agus 5,050 (4,618 ann an 2001) ann an Earra-Ghàidheal is Bòd. Feumaidh sinn feitheamh ris an anailis air a' Chunntas-sluaigh mu dheireadh gus tuigsinn a bheil na gluasadan deimhinneach sin air maireachdainn.

Air feadh Alba, chrìon an àireamh de dhaoine aois 3 agus còrr le sgilean Gàidhlig sam bith aig ìre 5.8% eadar 2001 agus 2011, bho 92,400 gu 87,100. Chrìon an àireamh de luchd-labhairt Gàidhlig cuideachd aig ìre 1.8% (bho 59,000 gu 58,000). Feumaidh sinn feitheamh airson an anailis air an ath Chunntas-sluaigh (2022) gus a thuigsinn a bheil an gluasad seo air maireachdainn.

Tha an Stiùireadh air Planaichean Gàidhlig 'tuigsinn gum bi planaichean Gàidhlig diofraichte a rèir modhan-obrach nan ùghdarrasan poblach fa leth agus far a bheil iad ag obrachadh ann an Alba agus gu bheil planaichean Gàidhlig reusanta is co-rèireach do na suidheachaidhean fa leth'. Tha sinn a' tuigsinn cuideachd buannachdan modh-obrach co-aonaichte, ag obair le com-pàirtichean gus amas is modh-obrach coitcheann a choileanadh agus a lìbhrigeadh.

Chan eil am Plana air dhòigh sam bith a' lùghdachadh cudromachd agus fiù seasmhachd theachdail eileamaidean eile de dhualchas cultarach is cànanach na h-Alba. Tha a' Ghàidhealtachd 's na h-Eileanan ann an Alba air a bhith gu h-eachdraidheil nan àite le cultar saidhbeir is eadar-mheasgte de chànanan, dualchainntean agus daoine. Tha dualchainnt Albannach gach sgìre leithid Arcaibh, Sealtainn, Moireibh agus Gallaibh taobh ri taobh le dualchainntean Gàidhlig Iar Thuath na Gàidhealtachd, Loch Abar, Earra-Ghàidheal agus am measgachadh de dhualchainntean ann an Innse Gall, a' dèanamh cinnteach gu bheil ar roinn a' leantainn air adhart a' faotainn tlachd à iomadachd chànanach shaidhbeir. Tha sinn ag aithneachadh cuideachd gur e sgìre ioma-chànanach taobh a-muigh chànanan traidiseanta a th' anns a' Ghàidhealtachd agus na h-Eileanan. Thathar an dòchas gum bi mothachadh nas motha don Ghàidhlig mar phrìomh mheadhan agus mar bhrosnachadh, a' dùsgadh spèis do chànanan agus do dhualchainntean eile ar roinne, fhad 's a tha sinn ag àbhaisteachadh, ag adhartachadh agus a' leasachadh na so-mhaoin shònraichte seo a th' againn ann an Gàidhlig. A thaobh seo, tha sinn cuideachd air ar Inbheistidhean Ùr-ghnàthach Gàidhlig adhartachadh mar a bhith rim faotainn airson aithne a thoirt do luach eaconamach no sòisealta a bhith a' cleachdadh nan cànanan agus dualchainntean tùsail eile nar roinn.

ACHD NA GÀIDHLIG (ALBA) 2005

Chaidh Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 a chur an gnìomh le Pàrlamaid na h-Alba le amas air inbhe na Gàidhlig a dhèanamh tèarainte mar chànan oifigeil ann an Alba, ag àithneadh co-ionannachd spèis ris a' Bheurla.

Is e aon de phrìomh fheartan Achd 2005, an solar a' comasachadh do Bhòrd na Gàidhlig a dhèanamh riatanach do ùghdarrasan poblach gu plana Gàidhlig a dheasachadh. Chaidh an solar seo a dhealbhadh gus a dhèanamh cinnteach gum bi an roinn poblach ann an Alba gnìomhach ann an

cruthachadh àm teachdail seasmhach don Ghàidhlig le bhith a’ togail inbhe agus ìomhaigh a’ chànain agus a’ cruthachadh chothroman dèanadach airson a cleachdadh.

Is e an sgrìobhainn seo Plana Gàidhlig Iomairt na Gàidhealtachd ’s nan Eilean, air a dheasachadh taobh a-staigh frèam-obrach Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Tha e a’ mìneachadh mar a chleachdas sinn Gàidhlig ann an coileanadh ar dleasan, mar a chomaicheas sinn cleachdadh air a’ Ghàidhlig ann an conaltradh leis a’ phoball agus le prìomh chom-pàirtichean, agus mar a dh’adhartaicheas agus a leasaicheas sinn Gàidhlig.

Tha Plana Gàidhlig Iomairt na Gàidhealtachd ’s nan Eilean air a dheasachadh ann an co-rèir ris na slatan-tomhais reachdail a tha mìnichte ann an Achd 2005 agus le aire do Phlana Nàiseanta na Gàidhlig agus Stiùireadh air Leasachadh Phlanaichean Gàidhlig.

PLANA NÀISEANTA NA GÀIDHLIG

Tha Iomairt na Gàidhealtachd ’s nan Eilean a’ cur taic ri amas Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2018-23 gu bheil “Gàidhlig air a cleachdadh nas trice, le barrachd dhaoine agus ann an raon nas fharsaing de shuidheachaidhean.”

Tha sinn dealasach a thaobh an amais seo a choileanadh le bhith a’ cuimseachadh ar n-obair air na trì cinn a leanas:-

- Meudachadh cleachdadh na Gàidhlig taobh a-staigh ar buidhinn agus a’ brosnachadh barrachd dhaoine gu Gàidhlig a chleachdadh nas trice nuair a bhios iad ag eadar-chonaltradh rinne.
- Meudachadh a’ chothruim do dhaoine air Gàidhlig ionnsachadh mar phàirt de ar n-obair bho latha gu latha.
- Adhartachadh ìomhaigh dheimhinneach don Ghàidhlig cho tric ’s as urrainn dhuinn mar phàirt de ar n-obair bho latha gu latha.

IN-SGRÙDADH IS SUIRBHIDH AIR COMAS ANN AN GÀIDHLIG

Tha ar sgrùdadh air comas Gàidhlig air an taobh a-staigh air amalachadh a-steach do ath-sgrùdadh HR luchd-obrach agus àrd-ùrlar ìomhaigh HIE. Tha seo an dà chuid a’ cumail suas clàr de sgilean Gàidhlig luchd-obrach agus cuideachd amasan is ùidh dhaoine ann an leasachadh an sgilean. Mar phàirt den obair a’ leantainn suas gu an eagan seo den Phlana, dh’iarr sinn air luchd-obrach uile am pròifilean ùrachadh. Mar thoradh air an obair sin, tha fios againn gu bheil 53 co-obraiche aig a bheil ìre air choreigin de sgilean Gàidhlig, 30 dhiubhsan nan luchd-tòiseachaidh, 13 eadar-mheadhanach, 3 adhartach agus 7 fileanta.

A thaobh na h-ìre de dh’ùidh ann an leasachadh Gàidhlig, tha 61 aig a bheil beagan ùidhe, 39 le ùidh mhòr, 6 le ùidh ach gun chomas sam bith aig an àm seo, 66 aig nach eil mòran ùidhe agus 47 aig nach eil ùidh idir.

Tha am Plana againn air a thogail air suirbhidh a chaidh a choileanadh air an luchd-obrach uile o chionn ghoirid agus am beachdan a thaobh taic, a’ togail air còig phrìomh raointean: ceannardas, sgilean is ionnsachadh, conaltradh is innealan a-staigh agus a-muigh, modhan-obrach le targaid agus co-theacsa leasachaidh iomlan nas fharsainge.

CO-CHOMHAIRLEACHADH AIR AN DREACHD PLANA GÀIDHLIG

Tha an Achd 2005 ga dhèanamh riatanach do dh'ùghdarrasan poblach co-chomhairleachadh a dhèanamh air an dreachd plana Gàidhlig mus cuir iad a-steach e gu Bòrd na Gàidhlig.

Tha sinn a' sùileachadh gun ruith an co-chomhairleachadh againn bho 7/12/21 gu 11/02/2022, agus às dèidh sin thèid geàrr-iomradh air prìomh thoraidhean a' cho-chomhairleachaidh phoblaich a chur a-steach an seo, le làn mion-fhiosrachadh air a ghabhail a-steach do Eàrr-ràdh 2 a' phlana seo.

2. PRÌOMH PHRIONNSAPALAN

SPÈIS CO-IONANN

Fo chumhachan Achd 2005, tha Bòrd na Gàidhlig ag obrachadh le amas air inbhe na Gàidhlig a dhèanamh tèarainte mar chànan oifigeil ann an Alba, ag àithneadh co-ionannachd spèis ris a' Bheurla, agus mar sin tha am Bòrd a' dùileachadh gun taisbean ùghdarrasan poblach nam planaichean mar a thèid am prionnsapal a choileanadh agus a chumail suas ann an da-rìribh.

Bidh HIE a' dèanamh cinnteach far a bheil Gàidhlig an sàs mar phàirt de ar n-obrachadh agus ar seirbheisean, nì sinn cinnteach gu bheil iad de dh'ìre agus de càileachd cho-ionann ris an fheadhainn a tha sinn a' solarachadh ann am Beurla.

TAIRGSE GHNÌOMHACH

Bheir HIE tairgse ghnìomhach air ar seirbheisean do ar cosnaichean agus don phoball. Bidh seo a' dèanamh cinnteach far a bheil seirbheisean Gàidhlig gan dèanamh ruigsinneach leinne, tha luchd-cleachdaidh Gàidhlig gan dèanamh mothachail gu bheil iad ann, agus thathar gam brosnachadh gu gnìomhach air an cleachdadh.

Bheir seo an t-uallach air falbh bho gach neach fa leth an t-seirbheis iarraidh agus bheir e misneachd do luchd-cleachdaidh Gàidhlig a bhith cinnteach gun tèid am feumalachdan a choileanadh, mas e sin an roghainn.

Bidh HIE a' dèanamh cinnteach gu bheil ar seirbheisean Gàidhlig cho ruigsinneach ri ar seirbheisean Beurla.

PRÌOMH-SHRUTHADH

Bidh HIE a' dèanamh cinnteach gu bheil cothroman air Gàidhlig a chleachdadh leis a' phoball agus leis an luchd-obrach againn air àbhaisteachadh, mar thaic do dh'amas Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2018-23 gum bi Gàidhlig ga cleachdadh nas trice, le barrachd dhaoine agus ann an raon nas fharsainghe de shuidheachaidhean.

3. DEALASAN A' PHLANA

AMASAN ÀRD-ÌREIL

MEUDACHADH CLEACHDADH NA GÀIDHLIG

Amas Àrd-ìreil	A' tuigsinn ma tha Gàidhlig gu bhith soirbheachail gum feumar coimhearsnachdan soirbheachail, gum bi HIE a' neartachadh saothair cho-obrachail ann am prìomh choimhearsnachdan, ag amas air iad sin a dhèanamh nas tarraingiche agus nas fhulangaiche a thaobh gleidheadh dhaoine òga agus àireamh-sluaigh, còmhla ri fàs is cosnadh.
Buil Ion-mhiannaichte	Obair nas èifeachaiche stèidhichte air àite a tha a' toirt an fheum as fheàrr à co-obrachadh luchd-ùidhe, beachdan is prìomhachasan nan daoine san àite, na so-mhaoinean a tha rim faotainn, gabhail ri cothroman agus freagairtean do dhùbhlain, uile a' leantainn gu tarraingeachd agus fualangas nas motha.
Cleachdadh Làithreach	<p>Cur taic ri leasachadh air iomairtean sòisealta agus gnothachasan a' taisbeanadh modal gnothachais obrachail co-cheangailte ri solar sheirbheisean, a' brosnachadh fàs air Gàidhlig mar sho-mhaoin sòisealta is eaconamach, leis an tarraingeachd dhi-beathte air daoine a leanas sin, gu h-àraid daoine òga agus gnìomhach gu h-eanamach, chun a' chànain.</p> <p>Ag adhartachadh agus a' dèanamh cinnteach gu bheil beachdachadh iomchaidh ga thoirt do chothroman leasachaidh taobh a-staigh nam planaichean a tha a' tighinn a-mach à coimhearsnachdan a tha a' com-pàirteachadh.</p> <p>Toirt taic agus fiosrachadh do bhuidhnean coimhearsnachd agus do dh'iomairtean sòisealta a' cleachdadh Gàidhlig mar sho-mhaoin tro neartachadh ar coimhearsnachdan agus ar n-obair ann an raointean cugallach.</p> <p>Leanaidh sinn air adhart a' strì ri targaidean a ghabhail a-steach co-cheangailte ris a' Phlana, mar a bhios iomchaidh taobh a-staigh Phlanaichean Leasachaidh Buil Ionadail Com-pàirteachas Planaidh Coimhearsnachd, le ar com-pàirtichean san roinn phoblaich.</p> <p>Glacadh gnìomhan nar planaichean roinneil, gu h-àraid sna Gnìomhachasan Cruthachail, Biadh is Deoch, na roinnean Turasachd, a tha a' cur taic ri tuigse do luach na Gàidhlig.</p>
Gnìomhan a Dhìth	Leanaidh sinn air adhart a' libhrigeadh ar modh-obrach leasachaidh stèidhichte air àite, ag àrdachadh mothachadh do bheachdachaidhean agus chothroman co-cheangailte ri in-gabhail, neoini lom, tarraing agus gleidheadh àireamh-sluaigh, cànan is cultar na Gàidhlig (dualchainntean Shealtainn is Arcaibh agus Albais/Doric mar a bhios iomchaidh) a tha a' cur taic ri seasmhachd eaconamach

	<p>is sòisealta agus sunnd. [Tha an gnìomh seo buntainneach do bharrachd air aon amas Àrd-Ìreil, agus air ainmeachadh an àite eile].</p> <p>+ Daingneachadh àiteachan prìomhachais far a bheil Gàidhlig na h-eileamaid chudromaich de na so-mhaoinean ris am bi an obair againn stèidhichte air àite a’ cur taic, le iomradh air sònaichean ath-shluaghachaidh COHI, a’ gabhail a-steach Uibhist a Deas agus Tiriodh is Ìle.</p> <p>* Leantainn air adhart a’ leasachadh chothroman gus eileamaidean de ar prògram taic Ghnìomhachasan Cruthachail a lìbhrigeadh ann an Gàidhlig, gus Gàidhlig a chur an aithne do lìonraidhean eadar-nàiseanta, agus na cothroman a tha Gàidhlig a’ tabhann gu coimearsalta adhartachadh. Susbaint chuspairean neo-Ghàidhlig a chur an aithne ann an Gàidhlig.</p> <p>** Obrachadh le com-pàirtichean gus stòrasan goireasach a tharraing còmhla, a tha a’ cur taic ri tionnsgaineachd le Gàidhlig a chur ann an acainn ioma-ruigsinneach agus faotainneachd na Gàidhlig fhollaiseachadh fada is farsaing. Beàrnan sam bith san t-solar no cothroman ùra a chomharrachadh agus obrachadh le com-pàirtichean gus dèiligeadh riutha sin. [Tha an gnìomh seo buntainneach do bharrachd air aon amas Àrd-Ìreil, agus air ainmeachadh an àite eile].</p> <p>** Com-pàirteachadh gu h-eadar-nàiseanta le buidhnean coileantach eile gus deagh chleachdadh ann an raointean a rannsachadh, leithid stèidhichte air àite, planaichean coimhearsnachd agus cànan mar phàirt de ath-bheòthachadh eaconamach.</p>
Ceann-latha amasail	Leantainneach / + Ro dheireadh a’ Mhàirt 2023
Uallach	Manaidsearan Sgìreil / *Ceannard nan Ghnìomhachasan Cruthachail / ** tbc

Amas Àrd-Ìreil	Leanaidh HIE a’ co-obrachadh air lìbhrigeadh Plana Nàiseanta na Gàidhlig tro bhith an sàs gu gnìomhach leis an iomairt Ìre Adhartais nas Luaithe.
Buil Ion-mhiannaichte	Tha HIE na chom-pàirtiche èifeachdach agus buadhach ann an tuigsinn ‘Ìre Adhartais nas Luaithe’ agus an ath Phlana Gàidhlig Nàiseanta.
Cleachdadh Làithreach	Tha HIE a’ cur ri Com-pàirteachas Nàiseanta a bhith a’ leasachadh ro-innleachd airson taic do chleachdadh na Gàidhlig sa margaid obrach ann an sgìre HIE, ann an co-obrachadh le buidhnean poblach is prìobhaideach eile. Ag obair le com-pàirtichean, gu h-àraid an Roinn Phrìobhaideach, Ùghdarrasan Ionadail, Leasachadh Sgìlean na h-Alba agus Bòrd na Gàidhlig, gus taic a chur ri mothachadh do chothroman dreuchdail a’ cleachdadh Gàidhlig, agus Ro-innleachd Leasachaidh an Sgioba-obrach Òig.
Gnìomhan a Dhìth	Dèanamh cinnteach tro làthaireachd HIE gu bheilear a’

	<p>beachdachadh air Gàidhlig mar a tha sinn a’ conaltradh ri diofar luchd-ùidhe agus buidhnean ro-innleachd.</p> <p>A’ stiùireadh gu h-èifeachdach mar a bhios iomchaidh, agus a’ cur ri Sruthan-obrach nàiseanta Ìre Adhartais nas Luaithe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Com-pàirt Coimhearsnachd • Eaconamaidh is Margaid Obrach • Com-pàirteachadh is ùr-ghnàthachadh mheadhanan didseatach • Sruth-obrach Turasachd is Cultair <p>Cur taic ri agus a’ fiosrachadh an leasachaidh air an ath Phlana Gàidhlig Nàiseanta</p>
Ceann-latha amasail	Leantainneach tro bheatha a’ Phlana seo agus às a dhèidh
Uallach	Ceannard Planaidh is Com-pàirteachasan / Manaidsear Sgìreil Innse Gall

Amas Àrd-Ìreil	Bidh cùmhnantan Gàidhlig air an gabhail a-steach far an gabh sin a dhèanamh, a thaobh taic ionmhasail bho HIE. Nas coltaiche a bhith ann an roinnean sònraichte leithid gnìomhachasan cruthachail, biadh is deoch agus turasachd.
Buil Ion-mhiannaichte	Far a bheil e iomchaidh, a’ neartachadh nas motha togail air cleachdadh na Gàidhlig tro ghnìomhadh air cumhachan ann an oidhirpean laghail HIE agus ann am buileachadh air cùmhnantan treas phàrtaidh.
Cleachdadh Làithreach	Far a bheil e iomchaidh, nuair a tha HIE a’ tairgsinn obrach, tha sinn a’ brosnachadh chunnradairean treas phàrtaidh gu beachdachadh dligheach a dhèanamh air cleachdadh na Gàidhlig, agus mar as urrainn dhaibh cur ri slàinte theachdail a’ chànain tro innleachd clàs shochairan coimhearsnachd.
Gnìomhan a Dhith	<p>Cùmhnantachd na Gàidhlig a ghabhail a-steach airson gach eadar-theachd a tha a’ cur ris an tomhas againn, ‘Àireamh de phròiseactan a’ cur taic ris an Eaconamaidh Ghàidhlig’.</p> <p>Far a bheil HIE a’ maoinachadh oifigearan leasachaidh coimhearsnachd taobh a-staigh choimhearsnachdan Gàidhlig (mar a tha measaichte le HIE), thèid cumhachan Gàidhlig iomchaidh a chur nan àite, agus Gàidhlig a gabhail a-steach ann an seagh brìgheil do phlana na coimhearsnachd.</p>
Ceann-latha amasail	Ag adhartachadh tro bheatha a’ Phlana
Uallach	Oifigearan pròiseict buntainneach agus ùghdarrasan tiomnaichte.

Amas Àrd-Ìreil	Thèid brosnachadh agus taic a thoirt do chleachdadh na Gàidhlig mar sho-mhaoin gu buannachd ghnòthachasan, gu h-àraid ann an roinnean turasachd, gnìomhachasan cruthachail agus roinnean bìdh is dibhe.
Buil Ion-mhiannaichte	Barrachd obrachaidh stèidhichte san àite-obrach a tha a’ toirt an fheum as fheàrr à co-obrachadh luchd-ùidhe, na beachdan agus prìomhachasan acasan a tha san àite, na so-mhaoinean a tha rim

	<p>faotainn, gabhail chothroman agus freagairtean do dhùbhlain, uile a' leantainn gu tarraingeachd agus fulangas nas àirde.</p>
Cleachdadh Làithreach	<p>Cur taic ri leasachadh air iomairtean sòisealta agus gnothachasan a' taisbeanadh modal gnothachais ion-obrachail co-cheangailte ri solar sheirbheisean a tha a' brosnachadh fàs air a' Ghàidhlig mar sho-mhaoin shòisealta is eaconamach, leis an tarraingeachd dhi-beathte air daoine a leanas sin, gu h-àraid daoine òga agus gnìomhach gu h-eaconamach, chun a' chànain.</p> <p>Stiùireadh obair com-pàirteachais le ar com-pàirtichean nàiseanta, gus luach na Gàidhlig mar sho-mhaoin eaconamach agus shòisealta, a thuigsinn.</p> <p>Cleachdadh anailis air na toraidhean rannsachaidh agus eisimpleirean a' tighinn am bàrr de dheagh chleachdadh gus luchd-dèiligidh a bhrosnachadh gu beachdachadh, ann an co-bhonn le Ceannardan Sgioba Fàs Roinne buntainneach, air mar a ghabhas Gàidhlig a cur an sàs san dòigh as èifeachdaiche sna h-obrachaidhean aca gus cothroman is buannachdan ùra a chruthachadh, gu h-àraid ann an roinnean Ghnìomhachsan Cruthachail, Biadh is Deoch, agus Turasachd.</p>
Gnìomhan a Dhìth	<p>Tasglann de shusbaint ùr a leasachadh a tha</p> <p>a) a' solarachadh artaigilean/bhidio/blogaichean is eile ann an Gàidhlig ach co-cheangailte ri cuspairean gnothachais no leasachaidh – m.e. mar a tha fìorachas meudaichte ga chleachdadh gus gailearaidhean agus taighean-tasgaidh adhartachadh, buaidh Netflix agus an eag-shiostam sruthaidh.</p> <p>b) taobh a-muigh gnìomhachais, a' mìneachadh far am faic iad cothroman coimearsalta don Ghàidhlig m.e. co-thìmeachadh – solar ciùil is òrain Ghàidhlig (Gàidhlig agus neo-Ghàidhlig), TBh, film, sanasan, geamannan, is eile.</p> <p>c) cleachdadh na Gàidhlig gu làithreach mar sho-mhaoin coimearsalta m.e. an obair com-pàirteachaidh le teachdaichean air-loidhne air a leasachadh le Julie Fowles agus an cothrom air a chruthachadh le àrd-ùrlaran cùl-taic mar Patreon.</p> <p>d) Pìosan naidheachdan co-cheangailte ri Gàidhlig.</p> <p>Ag obrachadh le com-pàirtichean gus goireasan a tha rim faotainn a thional, a tha a' cur taic ri tionnsgaineachd le Gàidhlig gu bhith na acainn ruigsinneach agus fhaotainneachd fhollaiseachadh fada is farsaing. Beàrnan sam bith san t-solar no cothroman ùra a chomharrachadh agus obrachadh le com-pàirtichean gus dèiligeadh riutha sin. [Tha an gnìomh seo buntainneach do bharrachd na aon anmas Àrd-Ìreil, agus air ainmeachadh ann an àite eile].</p>
Ceann-latha amasail	Am Màrt 2023 agus an uair sin mean-fhàs às dèidh sin
Uallach	Ceannard Ghnìomhachsan Cruthachail agus feadhainn eile rin dearbhadh

ADHARTACHADH ÌOMHAIGH DHEIMHINNEACH DEN GHÀIDHLIG

Amas Àrd-ìreil	Bidh HIE a’ leasachadh agus ag adhartachadh dealas ro-innleachdail a tha a’ togail air an tabhartas a thaobh fàs air cleachdadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachdan nan eilean agus coimhearsnachdan dùthchail, mar thaic do sheasmhachd agus sunnd eaconamach is sòisealta.
Buil Ion-mhiannaichte	Gàidhlig a bhith air a faicinn mar a bhith a’ cur gu cudromach ri èifeachdas fulangais eaconamach agus sòisealta stèidhichte air àite, agus seasmhachd is sunnd ann an àiteachan iomchaidh.
Cleachdadh Làithreach	A’ leantainn air adhart a’ gabhail pàirt ghnìomhach agus thaiceil ann an oidhirpean air tabhartas na Gàidhlig a thaobh ar n-ealain nàiseanta a mheudachadh, a’ tuigsinn luach a bhith ag àbhaisteachadh na susbaint Ghàidhlig anns an roinn ealain sa phrìomh-shruth.
Gnìomhan a Dhith	Dèanamh cinnteach gu bheil na cothroman tro Ghàidhlig gam beachdachadh mar sho-mhaoin eaconamach is shòisealta, nar n-inbheistidhean ro-innleachdail agus cudromach a’ gabhail a-steach leasachaidhean bun-structair agus Aonta Fàis. Leantainn air adhart a’ libhrigeadh ar modh-obrach stèidhichte air àite gu leasachadh, ag àrdachadh mothachadh do bheachdachaidhean is cothroman co-cheangailte ri in-ghabhail, neoini lom, tarraing agus gleidheadh àireamh-sluaigh, cànan agus cultar na Gàidhlig (dualchainntean Shealtainn is Arcaibh agus Albais/Doric mar as iomchaidh) a tha a’ cur taic ri seasmhachd agus sunnd eaconamach is sòisealta. [Tha an gnìomh seo buntainneach do bharrachd na aon anmas Àrd-ìreil, agus air ainmeachadh ann an àite eile]. Com-pàirteachadh agus com-pàirt bhrìgheil – a’ comasachadh luchd-dèiligidh gu gnìomhachdan com-pàirteachaidh a chruthachadh an dà chuid gu pearsanta agus bhiorail, le mean-fhàs air modalan libhrigidh gnothachais is seirbheis às dèidh COVID, agus le Neoini Lom a’ toirt buaidh air siubhal agus com-pàirteachadh.
Ceann-latha amasail	Am Màrt 2023
Uallach	Ceannard Planaidh agus Com-pàirtichean

Amas Àrd-ìreil	Bidh rannsachadh Ar Stòras Gàidhlig air ùrachadh aig an àm as fheàrr
Buil Ion-mhiannaichte	Dèanamh cinnteach gu bheil leasachadh poileasaidh agus fuasglaidhean stèidhichte air àite a’ faotainn taic bho bhunait fianais làidir, a bhios a’ cuideachadh le cothroman do chànan, cultar agus dualchas na Gàidhlig a mheudachadh chun na h-ìre as àirde, taobh a-staigh frèam-obrach nas leatha de leasachadh eaconamach a tha seasmhach agus in-ghabhalach.
Cleachdadh Làithreach	Far a bheil e iomchaidh, a’ glacadh no a’ toirt buaidh air glacadh chomasachdan na Gàidhlig ann an rannsachadh suirbhidheach (an dà chuid fèin-làimh agus co-obrachail) gus comas anailiseach a

	<p>leudachadh agus dèanamh cinnteach gun gabh beachdan agus eòlasan luchd-labhairt na Gàidhlig a bhith air an tarraing a-mach. Tha eisimpleirean de seo a' gabhail a-steach Daoine Òga sa Ghàidhealtachd 's na h-Eileanan: Meudachadh Cothruim (2018) agus Suirbhidh Plana Nàiseanta nan Eilean (2021).</p> <p>Ag ùisneachadh toraidhean an rannsachaidh airson luchd-dèiligidh fhiosrachadh mu dhòighean sam faod Gàidhlig cur gu dearbhach ri an obrachaidhean gnothachais agus margaideachd, gus taic a chur ri cruthachadh chothroman agus buannachdàn ùra.</p> <p>Taic do chleachdadh ùr-ghnàthach air Gàidhlig mar sho-mhaoin air a phrìomh-shruthadh taobh a-staigh thasgaidhean fo ùghdarras HIE.</p>
Gnìomhan a Dhìth	<p>Rannsachadh a ghabhail os làimh gus àite cànan, cultair agus dualchais a sgrùdadh ann an cur taic ri leasachadh stèidhichte air àite.</p> <p>Cur ri Clàr-obrach Rannsachaidh Nàiseanta na Gàidhlig gus fiosrachadh agus taic a thoirt do phoileasaidh agus gnìomh, mar chuideachadh do leasachadh eaconamach is sòisealta stèidhichte air àite.</p>
Ceann-latha amasail	Ron Mhàrt 2024
Uallach	Àrd-Mhanaidsear Rannsachaidh

AMASAN SEIRBHEIS CORPORA

INBHE

Buil Ion-mhiannaichte	<p>Suaicheantas agus Brand – Taisbean an suaicheantas corporra agus am brandadh san dà chuid Gàidhlig agus Beurla aig a' chiad chothrom agus mar phàirt de phròiseas ath-ùrachaidh sam bith. Bu chòir don t-suaicheantas follaiseachd cho-ionann a thaisbeanadh san dà chànan.</p>
Cleachdadh Làithreach	<p>Tha HIE aithnichte mar Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean. Chan eil ann ach aon suaicheantas HIE, agus tha e dà-chànanach le follaiseachd cho-ionann air a thoirt do Ghàidhlig agus Beurla.</p> <p>Bidh sinn a' cumail sùil air in-chorpachadh na Gàidhlig gu follaiseach mar a bhios iomchaidh, ann an stuth margaideachd, pàipearachd, tachartasan, taisbeanaidhean agus coinneamhan poblach HIE uile, (a thuilleadh air cleachdadh an t-suaicheantais dhà-chànanach).</p> <p>Bidh bileag ghearanan HIE an-còmhnaidh ri faotainn ann an Gàidhlig no gu dà-chànanach.</p>
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' mhodh-obrach làithreach.
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Soidhneachd – Bidh soidhneachd fhollaiseach a’ gabhail a-steach Gàidhlig agus Beurla mar phàirt de phròiseas ath-ùrachaidh sam bith.
Cleachdadh Làithreach	Tha spèis cho-ionann ga thaisbeanadh do Ghàidhlig agus Beurla mar a tha soidhneachd ga ath-ùrachadh. Meudachadh ìomhaigh na Gàidhlig aig làraichean HIE agus tarsainn HIE, a’ taisbeanadh co-ionannachd spèis do Ghàidhlig agus Beurla air bunait ùr no ionadachaidh. Dèanamh cinnteach gu bheil spèis cho-ionann ga nochdadh do Ghàidhlig le bhith ro-ghnìomhach ann an toirt buaidh air gabhail ri co-ionannachd spèis don Ghàidhlig san roinn phoblaich aig làraichean inbheistidh a tha cudromach gu sgìreil m.e. Làrach Inbhir Nis, An Lòchran. *
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach.
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Stiùiriche Bun-structar Gnothachais /*Manaidsearan thasgaidhean cudromach HIE

CONALTRADH LEIS A’ PHOBALL

Buil Ion-mhiannaichte	Adhartachadh – Teachdaireachd dheimhinneach gu bheil conaltradh bhon phoball ann an Gàidhlig an-còmhnaidh di-beathte.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ follaiseachadh gu bheil sinn a’ cur fàilte air tagraidhean, ceistean, litrichean conaltraidh, gearanan agus foirmean ann an Gàidhlig le modhan-obrach mar thaic don seo, a’ dèanamh cinnteach gu bheil an ùine freagairt do cheistean ann an Gàidhlig co-ionann ri sin ann am Beurla. Cumail suas liosta de luchd-obrach a tha deònach agus comasach air ceistean a ghiullachd ann an Gàidhlig sa chiad àite. Bidh an liosta seo ri fhaotainn le luchd-obrach. Tha an luchd-obrach uile gam brosnachadh gu cairtean gnothachais agus ainmean-sgrìobhte dà-chànanach a chleachdadh, gu cleachdadh faicsinneach air a’ chànan adhartachadh leis an luchd-obrach uile. Nì eadar-theangachadh air tiotalan luchd-obrach agus òrdachadh a tha furasta don neach-dèiligidh, seo nas fhasa. Tha sinn a’ brosnachadh agus a’ comasachadh cleachdadh air a’ Ghàidhlig le luchd-obrach, a’ gabhail a-steach: comas Gàidhlig ann am pròifilean luchd-obrach; sreath-cinn dà-chànanach ag aithris gu bheil sinn a’ cur fàilte air conaltraidhean ann an Gàidhlig agus Beurla, ann am foillseachaidhean agus puist-d luchd-obrach uile: tro liosta de dh’abairtean coitcheann eadar-theangaichte a tha air an roinn le luchd-ùidhe; tha luchd-obrach le

	<p>sgilean Gàidhlig air am brosnachadh gu ‘G’ a chur ri an ainm-sgrìobhte; goireasan cànan, ann an cruth fiosaigeach agus eileagtronaigeach, agus cothrom air seirbheisean leithid eadar-theangachadh agus dearbh-leughadh.</p> <p>Tha Gàidhlig a-nis air a gabhail a-steach gu follaiseach ann an àrdaichearan, sgrionaichean fàilte, duilleagan eadra-lìn agus ainmean-sgrìobhte eileagtronaigeach.</p> <p>Bho àm gu àm bithear a’ foillseachadh choileanaidhean air prìomh chlachan-mìle, tachartasan agus gnìomhachdan a tha buntainneach don Phlana seo. Co-chomhairleachadh le earrann luchd-cleachdaidh na Gàidhlig aig HIE mu an eòlasan a’ cleachdadh sheirbheisean/ghoireasan HIE, agus a’ comasachadh don fhiosrachadh air ais aca ar tairgse Ghàidhlig a chumadh.</p>
Gnìomhan a Dhìth	Plana chonaltraidhean ro-ghnìomhach air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh a leasachadh, do chùisean co-cheangailte ri Gàidhlig.
Ceann-latha amasail	Ron Dùbhlachd 2022
Uallach	Buidheann a’ Phlana Ghàidhlig

Buil Ion-mhiannaichte	Conaltradh Sgrìobhte – Gabhar an-còmhnaidh ri conaltradh sgrìobhte ann an Gàidhlig (tron phost, post-d agus meadhanan sòisealta) agus thèid freagairtean a thoirt ann an Gàidhlig ann an co-rèir ri poileasaidh coitcheann.
Cleachdadh Làithreach	Ann a bhith a’ coimiseanadh obair eadar-theangachaidh Ghàidhlig, bidh HIE a’ cleachdadh eadar-theangairean le cliù dearbhte agus ìre àrd de ealantas.
	Am measg suidheachadh IT coitcheann HIE, tha sgrùdaire litreachaidh Gàidhlig le comas air sràcan a chur air litrichean.
Gnìomhan a Dhìth	Togail air an tairgse seo ann an dòigh nas ro-ghnìomhaiche agus gu cunbhalach tro shianalan eadar-lìn agus meadhanan sòisealta.
Ceann-latha amasail	Tro 2022 agus mar chleachdadh àbhaisteach leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Fàilteachas is Fòn - Far an urrainn do luchd-obrach le Gàidhlig an t-seirbheis seo a thoirt seachad, tha iad a’ faotainn taic airson sin a dhèanamh, agus tha an t-seirbheis air a h-adhartachadh chun a’ phobaill.
Cleachdadh Làithreach	Far a bheil e reusanta agus buntainneach, a’ trèanadh àireamh a tha a’ meudachadh de luchd-obrach gus na fònaichean a fhreagairt gu dà-chànanach agus dèiligeadh gu h-iomchaidh le luchd-gairm a tha airson labhairt ann an Gàidhlig.
Gnìomhan a Dhìth	Goireasan a leasachadh tro Sheiminear-lìn no tro thaic dhìseatach gus feabhas a thoirt air sgilean agus fàilteachadh. Tha mòran de oifisean HIE nan goireasan a tha co-roinnte le com-pàirtichean san roinn phoblaich agus le co-obraichean aig a bheil no

	aig nach eil am Planaichean Gàidhlig fhèin nan àite. Obrachadh leis na com-pàirtichean sin gus luchd-obrach fàilteachais le Gàidhlig aithneachadh far a bheil sin iomchaidh agus comasach.
Ceann-latha amasail	Am Màrt 2023
Uallach	Buidheann a’ Phlana Ghàidhlig

Buil Ion-mhiannaichte	Coinneamhan poblach – Tha cothroman air coinneamhan poblach a chumail gu dà-chànanach no ann an Gàidhlig gan rannsachadh gu cunbhalach agus gan adhartachadh.
Cleachdadh Làithreach	Gabhaidh sinn a-steach cleachdadh na Gàidhlig aig coinneamhan ann an Innse Gall agus coimhearsnachdan eile, far a bheil àireamhan àrda sa cheud de luchd-labhairt na Gàidhlig. Tha sinn a’ tabhann cleachdadh air uidheam eadar-theangachaidh beò mar a bhios na cothroman a’ tighinn am bàrr, leis an uidheam ri fhaotainn an dà chuid air an taobh a-muigh ’s an taobh a-staigh.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach.
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Manaidsear Sgìreil IG (Manaidsearan Sgìreil mar a bhios iomchaidh)

FIOSRACHADH

Buil Ion-mhiannaichte	Brathan naidheachd – Brathan naidheachd àrd-ìomhaigheil agus brathan naidheachd uile co-cheangailte ri Gàidhlig air an cuairteachadh ann an Gàidhlig agus Beurla.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ toirt nam brathan naidheachd uile aig HIE co-cheangailte ri Gàidhlig gu buil gu dà-chànanach, a thuilleadh orrasan a tha air an dearbhadh le sgiobaidhean Conaltraidh is Margaideachd gu bhith den ìomhaigh as àirde.
Gnìomhan a Dhìth	An co-chuid de bhrathan naidheachd HIE a tha dà-chànanach thar a’ chiad dà bhliadhna den eagrann seo den Phlana againn, a thoirt gu 10%.
Ceann-latha amasail	Am Màrt 2024
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Meadhanan Sòisealta – Susbaint Ghàidhlig air a sgaoileadh gu cunbhalach tro na meadhanan sòisealta, air a stiùireadh leis an ìre de luchd-cleachdaidh fìor agus san amharc.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ toirt gu buil agus a’ postadh gu dà-chànanach susbaint mheadhanan sòisealta co-cheangailte ri Gàidhlig, a thuilleadh orrasan a tha air an dearbhadh le sgiobaidhean Conaltraidh is Margaideachd gu bhith den ìomhaigh as àirde. Tha sinn cuideachd ag ath-phostadh susbaint mheadhanan sòisealta Gàidhlig gu cunbhalach, a tha air a ghinteadh le luchd-ùidhe eile.
Gnìomhan a Dhìth	Tomad nam puist mheadhanan sòisealta a mheudachadh, a tha dà-chànanach no ann an Gàidhlig gu 70 sa bhliadhna ron Mhàrt 2024. (50 sa bhliadhna gu 03/2022)

Ceann-latha amasail	Am Màrt 2024
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Làrach-lìn – Bu chòir do shusbaint Ghàidhlig a bhith ri fhaotainn air làrach-lìn an ùghdarras phoblaich, le cuideam air a chur air na duilleagan aig a bheil comas air an ruigsinneachd as àirde.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn ag adhartachadh agus a’ leasachadh na làraich-lìn againn, a’ dèanamh mheasaidhean bliadhnail air adhartas gus an t-eòlas do luchd-leughaidh Gàidhlig a neartachadh. Tha faotainneachd air Gàidhlig air a thaisbeanadh gu follaiseach.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach.
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Foillseachaidhean Corporra – Air an toirt gu buil ann an Gàidhlig agus Beurla, le prìomhachas ga thoirt dhaibhsan aig a bheil comas air an ruigsinneachd as àirde.
Cleachdadh Làithreach	Tha foillseachaidhean corporra HIE air an toirt gu buil gu dà-chànanach, a’ gabhail a-steach an dà chànan taobh a-staigh aon fhoillseachadh, aig àm sam bith a tha seo a’ toirt cothrom air fìor luach a chur ri eòlas an neach-leughaidh Gàidhlig, no a tha gu h-àraid buadhmhor a thaobh togail mothachadh do dhealas HIE don Ghàidhlig. Tha sinn a’ toirt an aire gu bheil an gluasad gu mòr a dh’ionnsaigh foillseachaidhean didseatach. Far a bheil Gàidhlig agus Beurla a’ nochdadh san aon fhoillseachadh, tha spèis cho-ionann ga thoirt dhaibh.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Goireas Cànan – Tha pròiseas na àite gus a dhèanamh cinnteach gu bheil càileachd is ruigsinneachd na Gàidhlig àrd ann am fiosrachadh corporra uile.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ cumail sùil air a’ bhuanait fianais airson cleachdadh na Gàidhlig ann am foillseachaidhean corporra, a tha a’ toirt na buaidh as àirde agus a’ freagairt do fheumalachdan ar luchd-cleachdaidh sheirbheisean. Tha sinn a’ strì ri fuireach mothachail do leasachaidhean corpais Gàidhlig. Mar a bhios sinn a’ leasachadh phoileasaidhean, gu ro-ghnìomhach a’ beachdachadh air a’ bhuaidh agus cothroman a tha buntainneach don Ghàidhlig. Thèid prìomhachas a thoirt sa chiad àite do chothrom Gàidhlig àrd agus poileasaidhean le buaidh air an taobh a-muigh. *
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach

Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean *Stiùiriche Leasachadh Pròiseis agus In-sgrùdadh
---------	--

Buil Ion-mhiannaichte	Taisbeanaidhean – Bu chòir do chothroman air taisbeanaidhean poblach a libhrigeadh gu dà-chànanach no ann an Gàidhlig, a bhith air an rannsachadh air bunait chunbhalach le prìomhachas ga thoirt dhaibhsan le comas air a’ bhuidheas as àirde.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ cumail in-chorpachadh air a’ Ghàidhlig gu follaiseach fo ath-sgrùdadh mar a bhios iomchaidh, ann an taisbeanaidhean (a thuilleadh air cleachdadh air suaicheantas dà-chànanach).
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

LUCHD-OBACH

Buil Ion-mhiannaichte	Sgrùdadh a-staigh – Sgrùdadh a-staigh air sgilean Gàidhlig agus feumalachdan trèanaidh tro bheatha gach plana.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ cumail clàr leantainneach air sgilean Gàidhlig agus feumalachdan trèanaidh is àrd-mhiannan tro ar pròifilean luchd-obrach air an coimpiutaireadh le HR, a tha a’ togail air sgilean cànan Gàidhlig.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

Buil Ion-mhiannaichte	Inntrigeadh – Fiosrachadh mu phlana Gàidhlig an ùghdarrais phoblaich air a ghabhail a-steach do inntrigidhean luchd-obrach ùr.
Cleachdadh Làithreach	Tha pasgan mu chur Gàidhlig an aithne ga thoirt do luchd-obrach agus buill bùird HIE rè an inntrigidh, far a bheil pàirt den t-seisean seo sònraichte do Phlana Gàidhlig HIE agus na gnìomhan ag èirigh às.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a’ chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

Buil Ion-mhiannaichte	Trèanadh cànan – Trèanadh agus leasachadh sgilean Gàidhlig air a thabhann do luchd-obrach, gu h-àraid a thaobh a bhith a’ buileachadh plana Gàidhlig an ùghdarrais phoblaich.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a’ solarachadh comhairle, sùbailteachd, agus suas ri 100% de thaic ionmhasail do bhuill luchd-obrach uile a tha airson an sgilean Gàidhlig a thogail, le ùmhlachd do aonta tro na Planaichean Leasachaidh Pearsanta agus ann an co-rèir ris a’ Phoileasaidh Foghlaim Adhartach aig HIE. Tha HIE a’ sireadh ri co-obrachadh le buidhnean roinne phoblaich eile

	<p>gus buidhnean seasmhach de luchd-ionnsachaidh a ghinteadh.</p> <p>Tha trèanadh leudaichte ga thoirt do luchd-obrach HIE a tha deònach no a dh'fhaodadh a bhith comasach air an gnothaich a choileanadh ann an Gàidhlig, gus an comasachadh air sin a dhèanamh. Bidh sinn gu sònraichte a' misneachadh iadsan le cothroman air a bhith eadar-aghaidheil le luchd-dèiligidh HIE, agus iadsan le dreuchd conaltraidh chorporra no dreuchd margaideachd.</p>
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' chleachdaidh làithreach. Adhartachadh a' chuibrinn de uairean obrach a dh'fhaodas a bhith ainmichte a dh'aon ghnòthaich do dh'ionnsachadh Gàidhlig, a tha mionaideach agus air aontachadh ann am Planaichean Leasachaidh Pearsanta luchd-obrach.
Ceann-latha amasail	Leantainneach. Ro dheireadh 2023
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

Buil Ion-mhiannaichte	Trèanadh mothachaidh – Trèanadh mothachaidh don Ghàidhlig ga thabhann do luchd-obrach, le prìomhachas ga thoirt do stiùirichean, buill bùird, agus luchd-obrach a' dèiligeadh gu dìreach ris a' phoball.
Cleachdadh Làithreach	Tha luchd-obrach agus buill bùird HIE air an solarachadh tro an inntreigeadh, le cothrom air seisean mothachaidh don Ghàidhlig a fhrithealadh.
Gnìomhan a Dhìth	Nas ro-ghnìomhaiche a' brosnachadh làthaireachd aig seisean Mothachaidh don Ghàidhlig, gu pearsanta no tro mhadal bhiortail.
Ceann-latha amasail	Am Màrt 2023
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

Buil Ion-mhiannaichte	Trusadh – Ag aithneachadh agus a' toirt spèis do sgilean Gàidhlig taobh a-staigh a' phròiseas trusaidh air feadh an ùghdarras phoblaich.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn a' nochdadh Gàidhlig mar eileamaid ion-mhiannaichte sna pròiseasan trusaidh uile.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

Buil Ion-mhiannaichte	Trusadh – Gàidhlig air a h-ainmeachadh mar a bhith na sgil riatanach agus / no ion-mhiannaichte ann an tuairisgeulan obrach, gus am plana Gàidhlig a libhrigeadh agus ann an co-rèir ri comhairle trusaidh Bhòrd na Gàidhlig.
Cleachdadh Làithreach	Gus a dhèanamh cinnteach gu bheil ìre iomchaidh de sgilean Gàidhlig againn am measg ar luchd-obrach, gus gealltanasan a' Phlana a liubhairt, gu h-àraid ann an conaltradhean agus le luchd-obrach a tha eadar-aghaidheil le luchd-dèiligidh ann an sgìrean le % àrd de Ghàidhlig, bidh ar sgioba HR/àrd-mhanaidsearan a'

	<p>coileanadh ath-sgrùdadh air gach dreuchd ùr gus dearbhadh am bu chòir don dreuchd a bhith ainmichte le Gàidhlig riatanach.</p> <p>Ag obair ann an com-pàirteachas le ar co-shealbhadairean, UHI agus SAC, gus dreuchd fàilteachais le Gàidhlig riatanach a shuidheachadh sa Phrìomh Oifis aig Làrach Inbhir Nis, ann an cùrsa atharrachaidh luchd-obrach. Thèid cothrom agus brosnachadh a thoirt do luchd-obrach fo chùmhnannt san dreuchd seo air com-pàirteachadh san trèanadh Gàidhlig cheudna ri luchd-obrach HIE.</p>
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' chleachdaidh làithreach agus leudachadh gu oifisean co-roinnte eile far a bheil sin goireasach agus iomchaidh.
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

Buil Ion-mhiannaichte	Trusadh – Sanasan obrach dà-chànanach no Gàidhlig a-mhàin do dhreuchdan uile far a bheil Gàidhlig na sgil riatanach.
Cleachdadh Làithreach	Cleachdadh shanasan obrach dà-chànanach do dhreuchdan uile far a bheil Gàidhlig na sgil riatanach.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Stiùiriche Ghoireasan Daonna

CORPAS NA GÀIDHLIG

Buil Ion-mhiannaichte	Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig – Thèid Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig as ùire a leantainn a thaobh stuthan sgrìobhte uile a tha air an toirt gu buil leis an ùghdarras phoblach.
Cleachdadh Làithreach	Tha sinn air ar stiùireadh le Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig ann an litreachadh agus stoidhle.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

Buil Ion-mhiannaichte	Ainmean-àite – Comhairle mu ainmean-àite Gàidhlig ga shireadh bho Ainmean-Àite na h-Alba agus ga chleachdadh.
Cleachdadh Làithreach	Ann am foillseachaidhean Gàidhlig air an taobh a-muigh, tha sinn a' cleachdadh Ainmean-Àite na h-Alba gus ainmean-àite a dhearbhadh, mar a dh'fheumar.
Gnìomhan a Dhìth	Cumail suas a' chleachdaidh làithreach
Ceann-latha amasail	Leantainneach
Uallach	Ceannard Margaideachd is Chonaltraidhean

4. CEANGLAICHEAN GUN FHRÈAM-OBRACH COILEANAIDH NÀISEANTA

Tha HIE a' tuigsinn gu bheil Gàidhlig air feadh gach taobh de ar beatha Nàiseanta agus mar sin tha i a' cur ri ar daoine, ar n-àite, ar soirbheachais agus ar sunnd. Tha obair HIE cuimsichte air in-ghabhail, fàs agus seasmhachd. Leanaidh sinn adhartas agus atharrachadh mar thoradh dìreach air ar n-eadar-theachdan agus cùram-roinne iomlan ar luchd-dèiligidh, tro sheata de phrìomh thomhasan agus tomhasan taic a tha a' cur ri builean geàrr-amail, meadhan-amail agus fad-amail ann am frèam-obrach coileanaidh Bòrd Ro-innleachdail Iomairt is Sgìlean agus Frèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta na h-Alba (NPF). Tha an NPF a' mìneachadh an adhbhair: cuimseachadh air dùthaich nas soirbheachaile a chruthachadh le cothroman do dh'Alba air fad gu soirbheachadh tro shunnd mheudaichte, agus fàs eaconamach seasmhach agus in-ghabhalach.

Frèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta Ar n-Adhbhar, ar Luachan agus ar Builean Nàiseanta

5. CEANGLAICHEAN GU FRÈAMAN-OBACH IONADAIL AGUS ROINNEIL

Tha HIE a' tuigsinn cho cudromach 's a tha e a bhith a' co-obrachadh gus barrachd adhartais a choileanadh agus an ìre fais ann an Gàidhlig a mheudachadh, agus an fheum air planaichean a chò-thaobhadh gus cinn-uidhe co-roinnte don Ghàidhlig a libhrigeadh. Tro ar Sgiobaidhean Sgìreil, bidh sinn gu gnìomhach a' conaltradh le Com-pàirteachasan Planaidh Coimhearsnachd gus taic a chur ri libhrigeadh air frèaman-obrach ionadail leithid Aontaidhean Buil Shingilte. Tha cothroman ann air tuilleadh bhuannachdan Gàidhlig a libhrigeadh tro phròiseactan aonta fais nuadh agus làithreach air feadh na roinne agus tro phlanaichean ionadail is roinneil.

Gu roinneil, bidh HIE gnìomhach ann an cur taic ris a' ghealltanas bho Chunradh na Gàidhealtachd 's nan Eilean (COHI) gus a dhèanamh cinnteach gu bheil Gàidhlig ga beachdachadh agus air a h-amalachadh do thaic leasachaidh eaconamach agus coimhearsnachd air feadh na roinne, agus co-obrachadh gus Gàidhlig a chur air adhart far an gabh sin a dhèanamh. Thathar a' tuigsinn gu bheil traidisean làidir ann an Gàidhlig aig mòran àiteachan a tha a' cothachadh ri dùbhlain àireamh-sluaigh, agus bidh prìomh amas ga chur air buidheann obrach a stèidheachadh gus planaichean gnìomha a leasachadh a bhios a' cuimseachadh air na h-àiteachan sin, le iomairtean ùra a phileatadh gus stad a chur air crìonadh agus an àireamh-sluaigh a mheudachadh. Tha Plana Inbheistidh Sgìlean na Gàidhealtachd 's nan Eilean gu soilleir a' nochdadh cothroman don Ghàidhlig mar stiùiriche air leasachadh eaconamach, gu h-àraid ann an roinn nan gnìomhachasan cruthachail. Cumaidh HIE suas ar dealais a thaobh obrachadh le com-pàirtichean gus taic a chur ri libhrigeadh a' Phlana seo agus roinn nan gnìomhachasan cruthachail.

6. FOILLSEACHADH

FOILLSEACHADH AGUS FOLLASEACHADH A' PHLANA

AIR AN TAOBH A-STAIGH

Tha suirbhidh ga dhèanamh air làn-bhuidheann luchd-obrach HIE agus a' co-chomhairleachadh leotha air leasachadh an eagrain seo de ar Plana Gàidhlig. Mar a bhios am Plana a' leasachadh, bidh comas aig luchd-obrach cur ris. Mar a bhios am Plana a' dol tro phrìomh ìrean, thèid a roinn leis an luchd-obrach uile. Bidh am Plana deireannach aair a roinn leis an luchd-obrach uile agus thèid sgiobaidhean a bhrosnachadh gu ath-sgrùdadh a dhèanamh air mar as urrainn dhaibh luach a chur ri libhrigeadh a' Phlana.

Bidh ath-thriallan uile den phlana agus na pàipearan co-cheangailte ris gu Sgioba Ceannardais agus Bòrd Stiùiridh HIE rim faotainn leis an luchd-obrach uile. Tha seo ga fhoillseachadh tro ar n-eadrailion agus cuideachd tro ar n-àrd-ùrlar airson deasbad luchd-obrach aig Yammer.

AIR AN TAOBH A-MUIGH

Bidh Plana Gàidhlig Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean air fhoillseachadh ann an Gàidhlig agus Beurla air an làrach-lìn againn. A thuilleadh air sin:-

- cuiridh sinn am Plana air làrach-lìn HIE
- sgaoilidh sinn brath naidheachd dà-chànanach ag ainmeachadh a' Phlana
- thèid am Plana fhollaiseachadh tro mheasgachadh de àrd-ùrlaran mheadhanan sòisealta
- sgaoilear e-lethbhreacan den Phlana gu prìomh luchd-ùidhe sna roinnean poblach, prìobhaideach agus treas-roinne
- sgaoilidh sinn e-lethbhreacan gu buidhnean air astar agus buidhnean treas-phàrtaidh eile, a' mìneachadh an àite aca ann an libhrigeadh a' Phlana
- thèid e-lethbhreacan den Phlana a sgaoileadh gu buidhnean Gàidhlig buntainneach agus buidhnean eile le ùidh
- bidh lethbhreacan pàipeir rim faotainn le an iarraidh

7. GOIREASACHADH A' PHLANA

Gu làithreach, chan eil goireas ainmichte sam bith ann airson ar Plana Gàidhlig a libhrigeadh, agus ann an iomadh dòigh tha e air àbhaisteachadh gu gnìomhachd/dreuchdan a th' ann a-cheana. Tha sinn a' prìomhachadh ar seirbheis do ar luchd-dèiligidh, agus gu ruige seo chaidh againn air iarrtas a choileanadh, ach tha an comas a th' againn glè cho-èignichte. Dh'fhaodadh tairgse nas ro-ghnìomhaiche mar adhartas nàdarra, cuideam a chur air ar comas chuingealaichte.

Tha gnìomhachd ro-innleachdail is chorporra nas fharsainghe co-cheangailte ris a' phlana air a phrìomh-shruthadh taobh a-staigh bhuidseatan agus an sgioba luchd-obrach a th' againn, ga libhrigeadh le luchd-obrach a tha a' cur tìde mu seach airson cur ris tro dhealas pearsanta don chànan. Mar a bhios leasachadh a' phlana ag adhartachadh, bheir sinn measadh nas mionaidiche air na goireasan a bhios riatanach do ar n-amasan, gus an urrainn dhuinn sin a chlàradh gu ìre nas àirde san earrann seo den Phlana.

8. SGRÙDADH A' PHLANA

Tha plana HIE ann an seilbh a' bhuidhinn air fad agus air a riochdachadh le Buidheann a' Phlana Ghàidhlig againn, a bhios a' beathachadh agus a' sgrùdadh adhartas a' Phlana, agus a' stiùireadh chonaltraidhean air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh, co-cheangailte ri libhrigeadh a' Phlana. Bheir sinn aithisgean gu buil do ar Sgioba Ceannardais, a thèid a roinn leis a' bhuidheann air fad dà uair sa bhliadhna. Cuiridh sinn aithisg adhartais bhliadhnail gu BnG gu bhith aig an aon àm ri comharrachadh ceann-bliadhna a' Phlana againn.

9. AM PLANA GÀIDHLIG SAN ÙGHDARRAS PHOBLACH

UALLACH IOMLAN DON PHLANA

Tha uallach iomlan airson deasachadh, libhrigeadh agus sgrùdadh Plana Gàidhlig Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean, air Àrd-Oifigear HIE.

Stuart Black
Àrd-Oifigear
Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean
Prìomh Oifis, 10 Àrainn Inbhir Nis, Inbhir Nis, IV2 5NA
01463 383085
stuart.black@hient.co.uk

UALLACH DON PHLANA BHO LATHA GU LATHA

Tha uallach bho latha gu latha airson Plana Gàidhlig Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean a libhrigeadh agus a sgrùdadh, air a' Cheannard Fàs Coimhearsnachd, a tha cuideachd na bhall de Buidheann a' Phlana Ghàidhlig. Bu chòir do cheistean mu obrachadh a' phlana bho latha gu latha, an cur gu:

Niall Rosach
Ceannard Fàs Coimhearsnachd
Buidheann-stiùiridh Choimhearsnachdan is Àite
Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean
Prìomh Oifis, 10 Àrainn Inbhir Nis, Inbhir Nis, IV2 5NA
01463 383269
neil.ross@hient.co.uk

Am measg luchd-conaltraidh eile taobh a-staigh Buidheann a' Phlana Ghàidhlig, tha an Cathraiche:

Dùghlas MacComhain
Stiùiriche Choimhearsnachdan is Àite
Buidheann-stiùiridh Choimhearsnachdan is Àite
Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean
Prìomh Oifis, 10 Àrainn Inbhir Nis, Inbhir Nis, IV2 5NA
01463 383090
douglas.cowan@hient.co.uk

Agus luchd-conaltraidh le Gàidhlig:

Màiri Bhochanan
Àrd-Mhanaidsear Leasachaidh (stèidhichte an Innse Gall)
01463 383243
mairi.buchanan@hient.co.uk

Màiri NicGilliosa
Manaidsear Chonaltraidhean
01463 383242
mairi.gillies@hient.co.uk

BUIDHEANN BUILEACHAIDH IS SGRÙDAIDH A' PHLANA GHÀIDHLIG

Bidh Buidheann a' Phlana Ghàidhlig againn a' cuideachadh agus a' sgrùdadh adhartas a' Phlana agus a' stiùireadh chonaltraidhean air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh, co-cheangailte ri libhrigeadh a' Phlana.

Riochdaichidh buill Buidheann a' Phlana Ghàidhlig fuincseanan iomchaidh air an taobh a-staigh agus ìrean de dh'àrd-inbhe tarsainn a' bhuidhinn.

Bidh Stiùiriche na Chatraiche air Buidheann a' Phlana Ghàidhlig a bhios a' coinneachadh gach sia mìosan a thuilleadh air a bhith ag obrachadh gu ro-ghnìomhach eadar na coinneamhan sin.

CONALTRADH LE LUCHD-OBRACH

Tha suirbhidh ga coileanadh air àireamh luchd-obrach HIE air fad agus a' co-chomhairleachadh leotha air leasachadh an eagrain seo de ar Plana Gàidhlig. Mar a bhios am Plana a' leasachadh, bidh comas aig luchd-obrach cur ris. Mar a bhios am Plana a' dol tro na prìomh ìrean, thèid a roinn leis an luchd-obrach uile. Thèid am Plana deireannach a roinn leis an luchd-obrach uile agus bidh sgiobaidhean gam brosnachadh gu ath-sgrùdadh a dhèanamh air mar as urrainn dhaibh luach a chur ri libhrigeadh a' Phlana.

BUIDHNEAN AIR ASTAR AGUS TREAS PHÀRTAIDHEAN

Roinnidh sinn agus togaidh sinn ar Plana Gàidhlig le buidhnean air astar agus treas phàrtaidhean eile, a tha a' libhrigeadh sheirbheisean às ar leth, a' dèanamh cinnteach gu bheil iad mothachail do dh'àrd-amasan a' Phlana againn don Ghàidhlig. Thèid am brosnachadh gu bhith gnìomhach ann an cur taic ri libhrigeadh HIE air a dhealasan don Phlana Ghàidhlig.

EÀRR-RÀDH 1 – IN-SGRÙDADH AIR COMAS GÀIDHLIG

Mar a chaidh iomradh roimhe, tha ar sgrùdadh air comas Gàidhlig air an taobh a-staigh air amalachadh do ath-sgrùdadh luchd-obrach HR agus àrd-ùrlar pròifil aig HIE. Tha seo an dà chuid a' gleidheadh clàr de sgilean Gàidhlig luchd-obrach agus cuideachd amasan dhaoine agus an ùidh ann an leasachadh an sgilean. Mar phàirt den obair a' leantainn chun an eagrain seo den Phlana againn, dh'iarr sinn air an luchd-obrach uile am pròifilean ath-ùrachadh. Mar thoradh air an obair sin, tha fios againn gu bheil 53 co-obraiche againn le ìre air choreigin de sgilean Gàidhlig, agus dhiubh sin tha 30 neach-tòiseachaidh, 13 eadar-mheadhanach, 3 adhartach agus 7 fileanta.

A thaobh na h-Ire ùidhe ann an leasachadh Gàidhlig, tha 61 le beagan ùidhe, 39 le mòran ùidhe, 6 aig a bheil ùidh ach gun chomas aig an àm seo, 66 aig nach eil mòran ùidhe agus 47 aig nach eil ùidh idir.

Tha ar Plana air a thogail air suirbhidh o chionn ghoirid den luchd-obrach uile agus am beachdan taic a' togail air còig phrìomh raointean: ceannardas, sgilean agus ionnsachadh, conaltradh bhon taobh a-staigh is bhon taobh a-muigh agus innealan, modhan-obrach le targaid agus co-theacsa leasachaidh nas fharsainghe.

Tha sinn a' sùileachadh ris an fhiosrachadh a th' againn agus na toraidhean bhon fhiosrachadh sin ath-sgrùdadh, gus fiosrachadh gràineanach a bharrachd a thuigsinn agus a bheachdachadh a chuireas taic ri lìbhrigeadh ar plana agus a bhios sinn ag ath-sgrùdadh gu h-àbhaisteach, leithid cosnaichean a' faotainn taic le ionnsachadh na Gàidhlig.

EÀRR-RÀDH 2 – CO-CHOMHAIRLEACHADH POBLACH

Insert detailed findings of the public consultation here.